

Podklad k semináři z TPP: 8. 4. 2010, sem. sk. č. 17

Základní zásady dokazování

8Tdo122/2007

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 14. února 2007 o dovolání obviněného Z. K., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 31 To 352/2005, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 2 T 711/2003, t a k t o :

Podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. s e z r u š u j e rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 31 To 352/2005, v části týkající se obviněného Z. K.

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. s e z r u š u j í další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci p ř i k a z u j e , aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. 2 T 711/2003, byl obviněný Z. K. uznán vinným trestným činem **podílnictví podle § 251 odst. 1 tr. zák. (§ 214 odst. 1 TrZ)**, jehož se podle skutkového zjištění popsaného pod bodem IV. dopustil tak, že „dne 28. 11. 2002 na dosud neustanoveném místě převzal motorové vozidlo zn. VW Caravell v hodnotě 635.350,- Kč, přestože mu bylo známo, že uvedené vozidlo obviněný V. Š. a M. G. **odcizili**“. Odsouzen byl podle § 251 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání sedmi měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Dále bylo rozhodnuto o vině a trestech spoluobviněných V. Š., M. G., J. Š., M. K., S. R., J. H., K. H., a o zproštění obžaloby V. Š., M. G. a K. H. pro skutky vymezené v rozsudku a rovněž i o náhradě škody.

Proti tomuto rozsudku podali odvolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v České Lípě a obvinění, mezi nimiž tak učinil i obviněný Z. K.. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 31 To 352/2005, rozhodl tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání obviněného Z. K. ve vztahu k tomuto odvolateli zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině a trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. ohledně něho znovu rozhodl. Uznal ho vinným trestným činem podílnictví podle § 252 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil skutkem, který nově vymezil bodem III. tak, že obviněný Z. K. „dne 28. 11. 2002 na dosud neustanoveném místě převzal motorové vozidlo zn. VW Caravell v hodnotě 635.350,- Kč, přestože mu mělo být známo, že uvedené vozidlo obviněný V. Š. a M. G. odcizili“. Za tento trestný čin jej podle § 252 odst. 1 tr. zák.

odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 a 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu jednoho roku. Dále rozhodl o vině a trestech spoluobviněných J. Š., M. K., S. R., o trestu obviněného M. G., a odvolání státní zástupkyně a obviněných V. Š. a J. H. podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti uvedenému rozsudku soudu druhého stupně podal obviněný Z. K. prostřednictvím svého obhájce JUDr. J. M. dovolání, které vymezil dovolacím důvodem uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a zaměřil jej proti výroku rozsudku soudu druhého stupně v bodě III. Soudy podle dovolatele dospěly k nesprávnému závěru, že na neustanoveném místě převzal motorové vozidlo, což je nepravdivé tvrzení, neboť ze všech výpovědí vyplývá, že vozidlo bylo odstaveno na veřejné komunikaci před domem dovolatele, který po dohodě se spoluobviněným M. G. čekal, až mu tento spoluobviněný přinese doklady k vozidlu, přičemž tímto automobilem měl být uhrazen dluh M. G. vůči dovolateli. Když se tak nestalo do dané lhůty, převezl dovolatel podle jeho pokynů auto na jiné místo v D., a tam jej odstavil. Pokud bylo uvedené vozidlo nalezeno pod plachtou, je to již věcí majitele odstavné plochy, kterého dovolatel nezná. Obviněný napadenému rozsudku dále vytkl, že nebyla naplněna skutková podstata trestného činu podílnictví podle § 252 odst. 1 tr. zák., neboť k přivlastnění si nebo k převedení věci vůbec nedošlo. Za jedinou realitě odpovídající skutečnost obviněný považoval zjištění, že obviněný přebrané vozidlo odvezl, a že toto bylo nalezeno, což však nepovažoval za dostačující pro závěr o tom, že se dopustil nedbalostního trestného činu podílnictví podle § 252 odst. 1 tr. zák. Obviněný rovněž poukázal na svou dosavadní bezúhonnost a řádný způsob života, které nebyly v jeho prospěch dostatečně hodnoceny.

Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek a aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám ve věci rozhodl tak, že se podle § 24 tr. zák. upouští od potrestání.

K předmětnému dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství, která po stručném shrnutí obsahu dovolání a jemu předcházejícího řízení konstatovala, že v posuzovaném případě jsou skutková zjištění v extrémním nesouladu s provedenými důkazy, neboť z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Popisu skutku vytkla chybějící údaje vztahující se k subjektivní stránce, s tím, že soud nekonkretizoval všechny příslušné skutkové okolnosti. Poukázala na to, že okresní soud předmět trestného činu popsal jako motorové vozidlo značky Volkswagen Caravell, kdežto rozsudek odvolacího soudu jej označil jako Volkswagen Caravell Bus. Nepovažovala by tento nesoulad za zásadní, pokud by v rozsudku soudu prvního stupně nebylo uvedeno, že obvinění M. G. a V. Š. odcizili motorové vozidlo značky Volkswagen Transporter, který obviněný M. G. obviněnému Z. K. nabídl ke koupi, že toto vozidlo nebylo vypátráno a zajištěno a nelze tak přesně zjistit, které části byly poškozeny. Za nevyjasněný označila, závěr soudu prvního stupně, že vozidlo muselo být poškozeno obdobným způsobem, jako vozidlo Volkswagen Bus pocházející rovněž z trestné činnosti, které bylo zajištěno u obviněného M. G., i to, že z něho nepřipustně dovedl, že obviněný si musel takového poškození všimnout. S tímto závěrem se státní zástupkyně neztotožnila, protože uvedené vozidlo obviněný neměl k dispozici a nemohl se o jeho poškození přesvědčit. Z těchto důvodů shledala za důvodnou námitku obviněného, že zjištěný skutek nemohl být posouzen jako trestný čin podílnictví podle § 252 odst. 1 tr. zák. Pokud odvolací soud čin obviněného takto nově kvalifikoval, měl skutek formulovat tak, aby obsahoval zjištění o tom, že si obviněný byl vědom, že uvedené vozidlo obvinění V. Š. a M. G. odcizili. V závěru navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem –

pobočka v Liberci i rozsudek Okresního soudu v České Lípě a aby Okresnímu soudu v České Lípě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a aby tak v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. učinil v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř. Obdobně zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a že je uplatněno v souladu s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Protože neshledal důvody proto, aby toto dovolání odmítl, ve smyslu § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení, napadené části rozhodnutí předcházející a shledal, že je důvodné, neboť odvolací soud dostatečně neuvážil a neposoudil všechny skutečnosti významné z hlediska formálních i materiálních znaků trestného činu, jimž byl obviněný uznán vinným.

Ve smyslu obviněným uplatněných námitek je vhodné nejprve uvést, že trestného činu podílnictví podle § 252 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo ukryje anebo na sebe nebo jiného převede z nedbalosti věc větší hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. Podle § 5 tr. zák. je trestný čin spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel a) věděl, že může způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Podle obsahu napadeného rozhodnutí se podává, že **krajský soud** ve výroku o vině svého rozsudku obviněného uznal vinným skutkem, u něhož oproti soudu prvního stupně **změnil popis skutkového děje tak, že původní zjištění formulované „přestože mu bylo známo“, změnil a nově upravil na „přestože mu mělo být známo“, a ve vztahu k této změně rozhodl o naplnění znaků trestného činu podílnictví z nedbalosti podle § 252 odst. 1 tr. zák. (§ 215 odst. 1 TrZ).** K takto vyjádřené změně jak skutkového zjištění, tak i právní kvalifikace na straně 13 odůvodnění svého rozhodnutí rozvedl, že „bylo prokázáno, že obviněný Z. K. toliko v jediném případě převzal od obviněných V. Š. a M. G. automobil, a to dne 22. 11. 2002 (správně má však být 28. 11. 2002). Obviněný tvrdil, že spoluobvinění tímto způsobem vyrovnávali dluh, který k němu měli. Některé důkazy sice naznačují, že obviněný Z. K. věděl o způsobu získání vozidla, které převzal, ale nelze bezpečně takto případ uzavřít. Obviněný Z. K. přebrané vozidlo odvezl a bylo nalezeno ukryté pod plachtou. **Jednání obviněného je na hraně, co se týče formy zavinění, mezi nepřímým úmyslem a vědomou nedbalostí, kdy obviněný věděl, že jeho postup může být v rozporu se zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že k porušení zákona nedojde. Při takovém pohledu na zavinění obviněného je nutné volit formu pro něho příznivější“ (IN DUBIO PRO REO)**

.....
OTÁZKA:

LZE ŘEŠIT DANÝ PROBLÉM (POCHYBNOSTI) S OPOROU O UVEDENOU ZÁSADU DOKAZOVÁNÍ?

UVEĎTE ARGUMENTY „PRO“ A „PROTI“

...
POKRAČOVÁNÍ

ODŮVODNĚNÍ:

Aby mohl být obviněný uznán vinným nedbalostním trestným činem, bylo třeba prokázat, že si byl vědom, že může způsobit nějaký škodlivý následek, a bez přiměřených důvodů

spoléhal, že jej nezpůsobí, či že nevěděl, že jej může způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem, a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl. Při zkoumání zavinění pachatele ve smyslu § 5 písm. a) tr. zák. nestačí pouhé zjištění, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, ale nutno zjišťovat všechny skutečnosti, z nichž by bylo možno spolehlivě dovodit, že bez přiměřených důvodů spoléhal, že porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nezpůsobí. K posouzení přiměřenosti jeho důvodů nutno přistoupit z hlediska zkušeností pachatele a ostatních okolností případu (srov. rozh. č. 45/1965 Sb. rozh. tr.).

S ohledem na okolnosti, za nichž byl čin spáchán, Nejvyšší soud rovněž poukazuje na obecné zásady, které se při nedostatku hodnocení konkrétních skutečností v rozhodnutí soudu druhého stupně nepromítly a ani jim nebyla věnována pozornost. Jde především o to, že nebylo posuzováno, do jaké míry byla obviněným zachována míra opatrnosti, která je kritériem nedbalosti v obou jejích formách. Míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, neboť jedině spojení obou těchto hledisek při posuzování trestní odpovědnosti za trestný čin z nedbalosti odpovídá zásadě odpovědnosti za zavinění v trestním právu. Objektivní hledisko doplněné subjektivním hlediskem platí i pro vymezení nedbalosti vědomé, poněvadž přiměřenost důvodů, na něž pachatel spoléhal, že nezpůsobí porušení nebo ohrožení zájmu [§ 5 písm. a) tr. zák.], je třeba posuzovat podle toho, jak se situace jevila pachateli, i vzhledem k vnějším okolnostem konkrétního případu. Vědomá nedbalost musí být dána též se zřetelem na osobu pachatele a na konkrétní okolnosti případu jím vnímané nebo které měl alespoň možnost vnímat (subjektivní hledisko).

Odvolací soud se však těmito zásadami neřídil a své právní úvahy o nedbalostním zavinění obviněného neopřel o dostatečně a jasně zjištěné skutkové okolnosti, z nichž by jím učiněný právní závěr logicky vyplynul. Nutné je totiž v této souvislosti poukázat i na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, v němž na straně 13 k bodu IV. jsou uvedeny zcela jiné skutkové okolnosti, než které vyplývají ze skutkového zjištění popsáno ve výroku o vině v bodě IV., podle něhož se činu obviněný dopustil dne 28. 11. 2002, když na dosud neustanoveném místě převzal motorové vozidlo zn. VW Caravell v hodnotě 635.350,- Kč. Soud prvního stupně však v uvedené části odůvodnění svého rozsudku trestnou činnost obviněného Z. K. vysvětluje ve vztahu k vozidlu VW Transporter, které se však pojí k jinému činu (bylo obviněnými M. G. a V. Š. odcizeno dne 12. 11. 2002) s tím, že toto vozidlo měl obviněný M. G. nabízet ke koupi obviněnému Z. K. Z toho je zřejmé, že se jedná o nesprávně zjištěné a hodnocené skutkové okolnosti, odlišné od těch, které byly výrokem o vině obviněnému Z. K. kladeny za vinu. I když se jedná o omyl, [neboť tento skutkový děj odpovídá činu pod bodem I. 3) a podílnictví obviněného Z. K. vyjádřené v rozsudku soudu prvního stupně pod bodem IV. se vztahuje k dílčímu skutku krádeže spáchanému obviněnými M. G. a V. Š. bodem 6)], jde o podstatný nedostatek, protože v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a na něj navazujícím rozsudku odvolacího soudu nejsou uvedeny takové okolnosti, které by byly dostatečným podkladem pro závěr, na základě kterých důkazů hodnocených postupem podle § 2 odst. 6 tr. ř. je vina obviněného Z. K. prokázána. Z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, ale ani soudu prvního stupně nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami, jimiž byly soudy vedeny při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry těchto soudů na straně druhé. Při absenci těchto logických a odpovídajícím způsobem reprodukováných úvah týkajících se skutkových okolností, chybí důležitá vazba na jednoznačný a přesvědčivý právní závěr. Protože učiněné právní úvahy nejsou podloženy dostatečně popsánými a zhodnocenými důkazy, je napadený rozsudek nepřezkoumatelný a jako takový nemohl obstát.

.....

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud shledal, že se odvolací soud nevypořádal náležitým způsobem se všemi zákonnými kritérii pro určení znaků skutkové podstaty trestného činu podílnictví podle 252 odst. 1 tr. zák., zejména ve vztahu k subjektivní stránce a své rozhodnutí vydal na základě nesprávného procesního postupu, jímž si nezajistil dostatečný důkazní podklad pro změnu skutkových okolností, což mělo za následek vydání rozhodnutí, z něhož nebylo možné pro absenci potřebných závěrů a úvah přezkoumat správnost použité právní kvalifikace.

Nejvyšší soud vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem a právním názorům dospěl k závěru, že dovolání obviněného Z. K. je důvodné, a proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 4. 1. 2006, sp. zn. 31 To 352/2005, v části týkající se obviněného Z. K., jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Na odvolacím soudu v rámci nového řízení bude, aby znovu odvolání obviněného Z. K. podané proti rozsudku Okresního soudu v České Lípě ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. 2 T 711/2003, projednal a při dodržení všech hmotně právních i procesních zásad shora uvedených dodržel postup pro rozhodování odvolacího soudu a znovu řešil na podkladě odvolání obviněného podaného proti rozsudku soudu prvního stupně.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 14. února 2007
Předsedkyně
JUDr. M. Š. senátu: